

Interview met Carlos Pataca

Wat is je naam?

Carlos.

Carlos Pataca?

Ja en nee, mijn achternaam is Carvalho Fernandes, Pataca is de achternaam van mijn vader.

Waar ben je geboren?

In Portugal, in het noorden, in een klein stadje genaamd Monte Alegre.

Monte Alegre betekent vrolijke berg, toch?

Ja, precies. "Monte" betekent berg en "Alegre" betekent vrolijk. Oorspronkelijk werd het zo genoemd, en uiteindelijk bleef die naam hangen in de volksmond.

Ligt dat in de buurt van Caminha?

Nee, het ligt in de regio Trás-os-Montes, vlak bij de grens met Spanje. Vanuit het huis van mijn ouders kon je zelfs een kleine piramide zien die aangaf waar de grens met Spanje lag. Ik ben dus letterlijk bijna op de grens geboren.

In welk jaar ben je geboren?

In 1962.

Je groeide op in Portugal, maar hebt ook in Brazilië gewoond?

Ja, mijn ouders emigreerden naar Brazilië toen ik zes jaar oud was. Hoewel ik in Portugal ben geboren, beschouw ik Brazilië als het land waar ik ben opgegroeid. Mijn schooltijd en de vormende jaren heb ik in São Paulo doorgebracht.

Heb je nog veel herinneringen aan Portugal uit je kindertijd?

Niet zo veel, vooral flarden van beelden. Mijn echte herinneringen aan Portugal kwamen later, toen we er op vakantie gingen.

Je hebt in São Paulo op school gezeten?

Ja, en ik vond het geweldig. São Paulo is een enorme stad, maar ik heb er goede herinneringen aan. Mijn grootvader woonde daar al en mijn vader ging hem achterna. Ik had het geluk dat ik makkelijk kon leren en vorderde snel op school. Ik doorliep het gymnasium en ging daarna naar de universiteit, waar ik architectuur en stedenbouw studeerde.

Hoe oud was je toen je afstudeerde?

23

Wat deed je na je studie?

Na mijn afstuderen werkte ik een jaar voor een architectenbureau in São Paulo. Ik had daarvoor al stages gelopen bij verschillende kantoren. Mijn professor en mijn vader gaven me toen een advies: "Als je de kans hebt om te reizen, doe het nu. Later krijg je die kans niet meer." Dat zette me aan het denken. Mijn vader was bereid mijn reis te financieren voor een jaar, op voorwaarde dat ik daarna samen met hem een project zou starten.

Waar ben je naartoe gereisd?

Eerst naar Lissabon, waar familie woonde, en daarna naar Frankrijk, waar mijn moeder familie had. Vervolgens reisde ik door heel Europa: Engeland, Italië, Spanje, Duitsland.

Uiteindelijk kwam ik in Berlijn terecht, waar een voormalige baas van me werkte aan haar proefschrift. Zij stelde voor om samen verder door Europa te reizen.

Hoe ben je in Nederland terechtgekomen?

Via Berlijn kwam ik in Amsterdam terecht. Het was de tijd waarin veel politieke vluchtelingen uit Zuid-Amerika naar Europa waren gekomen. In Amsterdam ontmoette ik Hans, mijn partner. We leerden elkaar kennen in 1987. Ik was toen 24 jaar.

Was het je bedoeling om in Nederland te blijven?

Nee, eerder niet. Ik was van plan om na een jaar reizen terug te keren naar Brazilië. Maar Hans stelde voor dat ik een stage zou proberen in Nederland. Hij was docent aan de Universiteit van Amsterdam en hielp me met contacten in de architectenwereld. Via hem kwam ik bij de architectenbond en kreeg ik een lijst met bureaus. Na enkele sollicitaties kreeg ik een kans via Pi de Bruin om voor Riet Bakker aan het project “de Kop van Zuid” in Rotterdam te werken.

Hoe beviel dat?

Ik kon daar een half jaar werken, maar omdat Portugal nog geen lid was van de EU, waren er beperkingen. Het was een interessante tijd voor mijn ontwikkeling.

Ging je uiteindelijk toch terug naar Brazilië?

Ja, na mijn werk in Nederland ging ik terug naar Brazilië. Hans ging mee. Het was een belangrijk moment voor mij, want mijn familie wist nog niet dat ik een relatie met een man had. In Brazilië was dat destijds veel moeilijker bespreekbaar dan in Nederland.

Hoe reageerde je familie?

Mijn vader had niets door. Hij dacht dat ik gewoon een vriend op bezoek had. Maar ik wist op dat moment al dat ik niet in Brazilië wilde blijven. Mijn hart lag inmiddels in Nederland.

En toen besloot je terug te keren?

Ja, ik keerde terug naar Amsterdam en zocht weer werk. Via een toevallige ontmoeting in het vliegtuig naar Brazilië had ik contact gekregen met iemand wiens zwager een architect in Nederland was. Dankzij dat contact kreeg ik een nieuwe baan in Amsterdam.

Hoe was het om als architect in Nederland te werken?

Mijn eerste baan in Nederland viel tegen. Het bedrijf betaalde slecht en was niet betrouwbaar. Maar daarna ging ik werken voor Teun Koolhaas, die veel stedenbouwkundige projecten deed. Daar kon ik mezelf echt ontwikkelen.

Ben je altijd in de stedenbouw gebleven?

Nee, uiteindelijk wilde ik meer met architectuur werken dan met stedenbouw. Ik stapte over naar verschillende bureaus, maar ontdekte dat veel werk in Nederland door de overheid werd bepaald. Dat paste niet bij wat ik wilde. Later kreeg ik werk in Assen, waar ik voor een grote ruimtelijk ordeningsbureau werkte. (Bugel Hajema adviseurs) Daar kon ik veel projecten uitvoeren, en dat was erg bevredigend.

Wanneer stopte je met werken?

Toen mijn vader ernstig ziek werd, besloot ik te stoppen met werken om voor hem te zorgen. Na zijn overlijden heb ik ervoor gekozen om niet meer terug te keren naar een vaste baan. Wel gaf ik nog les aan de academie van Bouwkunst in Amsterdam en Utrecht.

Wat doe je nu?

Ik richt me volledig op kunst en creativiteit. Ik schrijf gedichten, fotografeer en werk aan kunstprojecten. Keramiek is mijn laatste passie. Ik geniet van mijn tijd.

Ben je tevreden met je leven zoals het nu is?

Ja, absoluut. Ik leid een eenvoudig, maar vervullend leven. Hans en ik zijn onlangs verhuisd en genieten samen van onze tijd. Ik leef zonder stress en doe de dingen die ik echt leuk vind. Wat wil een mens nog meer?

Heb je nog een aanbeveling voor de club?

Ja meer jonge mensen erbij betrekken, het spel is te mooi en mag niet uitsterven.

